

eveniment _____

Lansarea Președinției estone a Consiliului Uniunii Europene

Sursă foto: <https://www.mae.ro>

Reprezentanța Comisiei Europene în România a organizat, în data de 5 iulie 2017, o conferință de presă cu ocazia lansării Președinției estone a Consiliului Uniunii Europene. Cu acest prilej, au luat cuvântul dl. **Ants Frosch**, ambasadorul Estoniei în România, dl. **Teodor Meleșcanu**, ministrul român al afacerilor externe, și dl. **Cristian Buchiu**, șef-adjunct al Reprezentanței Comisiei Europene la București. Președinția rotativă a Consiliului UE va fi deținută de Estonia până la finalul anului 2017, asumarea acestei misiuni revenindu-i ulterior Bulgariei.

Președinția Consiliului UE are două obiective principale. Pe de o parte, **statul care asigură gestionarea președinției se ocupă de planificarea și prezidarea reuniunilor din cadrul Consiliului și al ...** [pag 2](#)

proiecte IER _____

IER: o nouă serie de Studii de Strategie și Politici

Cu o tradiție de peste zece ani, proiectul de studii de strategie și politici coordonat de IER, prin Biroul Studii și Analize, continuă și în anul 2017. Menit a sprijini factorii de decizie în fundamentarea pozițiilor României în cadrul mecanismelor comunitare, proiectul din acest an abordează teme extrem de actuale pe agenda europeană, precum și în vederea pregătirii României pentru Președinția ... [pag 3](#)

în acest număr _____

- 2 *Timpul de muncă/Timpul de odihnă - o graniță tot mai difuză - dezbateri în cadrul proiectului Eurofound*
- 5 *Relația de securitate transatlantică în era Trump*
- 7 *Perspectivile aderării României la Zona Euro în contextul Cărții albe privind viitorul Europei, 13 iunie 2017, Senatul României*
- 8 *Participarea IER la cel de-al XVIII-lea Seminar de Vară pentru Tineri Profesioniști din domeniul Politicilor Publice din Europa de Sud-Est și Regiunea Mării Negre*

... grupurilor sale de pregătire, iar pe de altă parte reprezintă Consiliul în relațiile cu celelalte instituții ale UE, în special cu Comisia și cu Parlamentul European. În perioada iulie-decembrie 2017, Estonia va facilita aceste procese sub deviza "Unitate prin echilibru", iar prioritățile pe care se va concentra să le promoveze activ în cadrul Uniunii, prin diverse inițiativă, sunt: o economie europeană inovatoare și deschisă; o Europă sigură și în siguranță; o Europă digitală și libera circulație a datelor; o Europă durabilă și incluzivă din punct de vedere social¹.

Programat inițial a avea loc pe parcursul anului 2018 (când se împlinesc 100 de ani de la declararea independenței), procesul de preluare a președinției Consiliului de către Estonia a fost devansat pentru al doilea semestru al anului 2017, dată fiind situația legată de Brexit, dar acest lucru nu a reprezentat o dificultate majoră, deoarece pregătirile au început încă din 2012, după cum a afirmat și E.S. dl. Ants Frosch. Pornind de la cauza decalării calendarului președinției, ambasadorul Estoniei la București a punctat și câteva lecții învățate ca urmare a votului din Regatul Unit pentru părăsirea Uniunii Europene, precum: curajul de a vorbi deschis despre costurile posibilității ca UE să nu mai existe; identificarea inițiativelor care unesc statele membre (pilonul european al drepturilor sociale); dezvoltarea Uniunii și acordarea unei atenții sporite cetățenilor europeni în vederea câștigării unei mai mari legitimități.

În ceea ce privește discursul ministrului afacerilor externe, E.S. dl. Meleşcanu a afirmat că **obiectivul comun al României și Estoniei îl constituie menținerea și consolidarea unității europene**, apreciind, în mod egal, accentul pus pe finalizarea Pieței Unice Digitale - *competitivitatea Uniunii, dar și a României, depinde de capacitatea de a genera și utiliza eficient inovații digitale în toate sectoarele economiei, fiind esențial ca Europa să devină o piață unică digitală reală și robustă, în care cetățenii, companiile și administrația să utilizeze serviciile digitale în facilitarea activităților și nevoilor lor cotidiene*². De asemenea, dl. Ministru a reiterat sprijinul României pentru prioritățile Președinției estone care vizează întărirea rolului global al Uniunii, cu accent pe țările cuprinse în vecinătatea estică, față de care UE trebuie să-și îndeplinească angajamentele asumate.

Nu în ultimul rând, la întâlnirea cu jurnaliștii au fost menționate și pregătirile în materie de resurse umane, pe care România le face în vederea deținerii Președinției Consiliului UE în 2019, precum cursurile de formare care vor fi organizate în parteneriat cu Școala Națională de Administrație din Franța (ENA) pentru personalul din administrația centrală, colaborarea cu organizațiile non-guvernamentale pentru recrutarea unor persoane în regim de voluntariat și angajările pe durată determinată.

Eliza Vaș
Biroul Studii și Analize

¹ Mai multe informații sunt disponibile aici: <https://www.eu2017.ee/>.

² Participarea ministrului afacerilor externe, Teodor Meleşcanu, la Conferința de presă de lansare a președinției estone a Consiliului UE, comunicat de presă, 05 iulie 2017, disponibil la: <https://www.mae.ro/node/42414>.

Timpul de muncă/Timpul de odihnă – o graniță tot mai difuză – dezbateri în cadrul proiectului Eurofound

Rețea de corespondenți naționali: România

În contextul proiectului Rețea de corespondenți naționali: România, Institutul European din România, împreună cu partenerii săi, au organizat o dezbateri pe o temă actuală de interes și de cercetare atât pentru Eurofound (organizația care finanțează proiectul în România), cât și pentru piața muncii din România - **Directiva 2003/88/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru**¹.

Prevederile directivei privind timpul de lucru se referă la aspectele care vizează (a) perioadele minime de repaus săptămânal și concediu anual, precum și pauzele și timpul maxim săptămânal, (b) munca de noapte, munca în schimburi și ritmul de lucru.

O prevedere foarte importantă este cea referitoare la timpul mediu de lucru; pentru fiecare perioadă de șapte zile, inclusiv orele suplimentare, timpul de lucru nu trebuie să depășească 48 de ore. Alte prevederi se referă la: o perioadă

¹ Textul integral al directivei se găsește pe site-ul EUR-Lex, în limba română la următoarea adresă <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003L0088&from=EN>

minimă de odihnă zilnică de 11 ore consecutive la fiecare 24; o pauză de odihnă în timpul orelor de lucru, dacă lucrătorul este la serviciu mai mult de 6 ore; o perioadă minimă de repaus săptămânal de 24 de ore neîntrerupte pentru fiecare perioadă de 7 zile, în plus față de perioada de odihnă zilnică de 11 ore; concediu anual plătit de cel puțin 4 săptămâni pe an; protecție suplimentară pentru munca pe timp de noapte².

În România, la ora actuală nu există un dialog între partenerii sociali și Guvern în ceea ce privește prevederile legislative referitoare la timpul de lucru, Legea privind dialogul social din 2011, impunând reguli noi în ceea ce privește dobândirea reprezentativității în dialogul social.

Pornind de la aspectele menționate mai sus, prezentările³ susținute de corespondenții naționali Eurofound și de reprezentanții actorilor sociali au vizat următoarele probleme: orele suplimentare și capcana programului flexibil, echilibru între viața profesională și viața privată, timpul de lucru și timpul de odihnă - elemente ale negocierii colective, studiu de caz - timpul de lucru și organizarea gărzilor în unitățile sanitare publice/impactul acestora asupra calității vieții și cât și când lucrează românii.

Cu privire la concluziile dezbaterii menționăm că: nu există o zonă clar delimitată în ceea ce privește timpul de muncă și cel de odihnă, există prevederi ale directivei care au fost transpuse mult mai eficient în legislația românească⁴, există o dezbateră în rândul experților în legislația cu privire la acordarea concediului de odihnă în cazul concediului de creștere a copilului până la 2 ani⁵, există lucrători în cazul cărora timpul de odihnă nu este clar reglementat - asistenții maternali, medicii sau agenții de vânzări, chiar dacă legislația românească specifică faptul că nu trebuie depășite cele 48 de ore de lucru pe săptămână, în România peste 30% dintre angajați muncesc peste 48 de ore pe săptămână, de multe ori se încalcă repausul zilnic minim, prin încheierea concomitentă a mai multor contracte de muncă de către o singură persoană, 41%, respectiv 26% dintre medici consideră că timpul de lucru prelungit contribuie la creșterea gradului de oboseală și la creșterea riscului de erori profesionale, 85% dintre românii care au program parțial de muncă lucrează în agricultură și 95% dintre aceștia sunt lucrători pe cont propriu și lucrători familiali neremunerați.

Dezbaterile organizate de IER vor continua în această toamnă cu prezentarea altor două teme, salariul minim și indicatorii de măsurare a șomajului.

Nicoleta Voicu
Compartimentul Proiecte

² Eurofound, *Opting out of the European Working Time Directive*, 2015, https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1527en.

³ Prezentările susținute de vorbitori sunt disponibile pe site-ul Institutului European din România la adresa <http://ier.ro/evenimente/dezbateri-timpul-de-munca-timpul-de-odihna-o-grani-tot-mai-difuz.html>

⁴ Un astfel de exemplu se referă la Directiva care menționează perioada minimă de repaus zilnic de 11 ore, în timp ce în Codul Muncii se menționează 12 ore.

⁵ Curtea de Apel Cluj a formulat o trimitere preliminară la Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Case C-12/17 Dicu, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:62017CN0012&qid=1498465158753&from=EN>

IER: o nouă serie de Studii de Strategie și Politici

Cu o tradiție de peste zece ani, proiectul de studii de strategie și politici coordonat de IER, prin Biroul Studii și Analize, continuă și în anul 2017. Menit a sprijini factorii de decizie în fundamentarea pozițiilor României în cadrul mecanismelor comunitare, proiectul din

acest an abordează teme extrem de actuale pe agenda europeană, precum și în vederea pregătirii României pentru Președinția Consiliului UE din 2019. Astfel, în acest an tematica cercetării va fi axată pe: 1. *Impactul aderării României la Uniunea Europeană asupra economiei*

românești. Analiză sectorială (industrie, agricultură, servicii etc.); 2. România, furnizor de expertiză în tranziție democratică pentru țările Parteneriatului Estic și Balcanii de Vest; 3. România și Piața Unică Digitală a Uniunii Europene. Oportunități și provocări; 4. Provocări actuale în domeniul securității cibernetice - impact și contribuția României în domeniu

Proiectul de studii s-a bucurat de un număr considerabil de candidaturi (36 în total), care s-au remarcat prin calitatea propunerilor de cercetare, expertiza cercetătorilor-candidați în domeniile tematice ale studiilor și paleta largă a metodologiilor propuse.

În urma selecției, au fost desemnate ca fiind câștigătoare echipele de cercetare coordonate de: dl **Lucian Liviu Albu**, Director al Institutului de Prognoză Economică (pentru studiul 1), dl **Iordan Gheorghe Bărbulescu**, Profesor universitar, Departamentul Relații Internaționale și Integrare Europeană, Școala Națională de Studii Politice și Administrative (pentru studiul 2), dl **Viorel Nicolae Gaftea**, Secretar științific, Secția Știința și Tehnologia Informației, Academia Română (pentru studiul 3), respectiv dl **Ioan-Cosmin Mihai**, Conferențiar universitar, Academia de Poliție „A.I. Cuza” (pentru studiul 4).

Primul studiu își propune o analiză a impactului aderării României la Uniunea Europeană asupra economiei românești (în domeniul industriei, agriculturii și serviciilor), precum și identificarea și formularea unei serii de recomandări pentru perioada post-2017. Se are în vedere și posibila contribuție a studiului la fundamentarea deciziilor legate de pregătirea și exercitarea președinției române a Consiliului Uniunii Europene.

Cel de-al doilea studiu va analiza modul în care România contribuie la procesul de tranziție democratică a țărilor din Parteneriatul Estic și Balcanii de Vest, prin transferul propriilor expertize și lecții învățate. Cercetarea va prezenta instrumentele prin care România poate furniza expertiză și va identifica exemple de bune practici/lecții învățate în cadrul experienței de tranziție democratică. Autorii vor urmări modul în care România a acordat expertiză în relația cu cele două regiuni din vecinătatea sa strategică și, în final, vor formula recomandări în vederea sporirii acestei contribuții, fie în plan bilateral, fie în mod concertat, la nivel european.

Prin intermediul celui de-al treilea studiu, se dorește analiza situației actuale a sectorului digital din România și evaluarea oportunităților pe care statul român le poate valorifica în contextul demersurilor, la nivel european, pentru definitivarea Pieței Unice Digitale. În acest sens, autorii vor avea în vedere evaluarea situației actuale a sectorului digital din România, inclusiv din perspectiva gradului de îndeplinire a angajamentelor asumate prin Agenda Digitală (progresele realizate în vederea

digitalizării economiei). Cercetătorii vor urmări oferirea de recomandări în vederea îmbunătățirii gradului de convergență digitală, respectiv de identificare a oportunităților/avantajelor competitive ale României pe Piața Unică Digitală și a modalităților de exploatare a acestora.

Cel de-al patrulea studiu va urmări să prezinte o radiografie a situației curente în ceea ce privește securitatea cibernetică și evoluțiile viitoare, analizând impactul provocărilor actuale în domeniul securității cibernetice la nivel european și național. Identificarea vulnerabilităților, riscurilor și amenințărilor la adresa securității cibernetice la nivel european și național, evaluarea gradului de pregătire a României pentru a contracara aceste riscuri și provocări, evidențierea bunelor practici vor face obiectul cercetării. Studiul va urmări și oferirea de recomandări privind adaptarea cadrului normativ, instituțional din România în concordanță cu recomandările europene în domeniu.

În cursul acestui an, membrii Biroului de Studii și Analize vor organiza o serie de reuniuni ale grupurilor de lucru pentru fiecare studiu, în care se va urmări consolidarea dialogului dintre cercetătorii-autori ai studiilor și reprezentanții instituțiilor principal beneficiare (MAE, ministere de linie, agenții guvernamentale, comisii parlamentare etc.) în vederea asigurării unui flux continuu și coerent de informații pentru a obține, în final, recomandări optime de politică.

Studiile vor fi finalizate spre sfârșitul acestui an, urmând ca în primele luni ale anului viitor să fie disponibile publicului larg și promovate în cadrul unor dezbateri/conferințe tematice organizate de Institutul European din România.

Oana Mocanu
Biroul Studii și Analize

Relația de securitate transatlantică în era Trump

Una dintre concluziile ce ar putea fi desprinse ca urmare a desfășurării celui mai recent summit NATO de la Bruxelles, în data de 25 mai, se referă la emergența unei așa-numite „Doctrină Trump”. Aceasta pare să marcheze, cel puțin la nivel conceptual și de execuție inițială, cea mai drastică modificare a unei politici externe americane bipartizane cu privire la relația de securitate transatlantică de după încheierea celui de-al Doilea Război Mondial și dezvoltarea relațiilor internaționale bazate pe sistemul Națiunilor Unite. În sprijinul acestei ipoteze, directorul Consiliului Economic Național Gary D. Cohn și consilierul pentru securitate națională H.R. McMaster scriau într-un editorial publicat în *Wall Street Journal* că „președintele a plecat în prima sa deplasare externă fiind conștient că lumea nu constituie o <<comunitate globală>>, ci mai degrabă o arenă în care statele, actorii neguvernamentali și multinaționalele se întâlnesc și concurează pentru avantaj”, adăugând că ”în loc să negăm această natură fundamentală a afacerilor internaționale, noi o îmbrățișăm”.¹

Drept urmare, la Bruxelles, președintele Donald Trump, care afirmase, nu cu foarte multă vreme în urmă, că NATO este o entitate „depășită”, i-a dojenit pe aliați pentru că nu cheltuie suficient pentru apărare (este adevărat că doar cinci membre NATO consacră în prezent minimum 2% din PIB pentru apărarea lor națională) și a făcut doar o trimitere pasageră la Articolul V al Tratatului Nord-Atlantic, ce prevede că un atac armat asupra unuia va fi considerat un atac împotriva tuturor.² Ar fi demn de menționat că fiecare președinte american, de la Harry S. Truman încoace, s-a angajat public și fără echivoc să sprijine acest principiu al apărării colective și piatră de temelie a comunității de securitate transatlantice. Articolul V a fost invocat, în premieră, de către fostul președinte american George W. Bush, în replică la atacurile teroriste împotriva Statelor Unite din 11 septembrie 2001.

La aproximativ o săptămână de la primul său contact cu conducătorii statelor aliate, „liderul lumii libere” a anunțat că retrace Statele Unite ale Americii din Acordul de la Paris privind schimbările climatice. A fost o mișcare surprinzătoare, ce a avut darul de a-i șoca și înfuria pe majoritatea aliaților tradiționali ai Americii și care a administrat o lovitură grea eforturilor internaționale concertate de a combate încălzirea globală. Astfel, Statele Unite ar urma să facă parte dintr-un „club select”, alături doar de Siria și Nicaragua, al țărilor care nu respectă înțelegerea semnată de 195 de țări în 2015. Documentul a intrat în vigoare în noiembrie 2016. Totuși, din cauza structurii legale și a termenilor acordului, retragerea completă și oficială a SUA din acest regim global ar urma să dureze circa trei ani, urmând să devină efectivă spre finalul mandatului actualului președinte.³

Este de la sine înțeles că acea „stare naturală” (sau natură fundamentală) a relațiilor internaționale la care fac referire Cohn și McMaster există încă de la începutul istoriei documentate. Istoria speciei umane este una caracterizată de competiție acerbă pentru resurse limitate și conflicte prelungite, adesea violente. Iar politica externă americană a avut întotdeauna grijă să reflecte această realitate. Și la ora actuală, SUA, cel mai mare contributor la bugetul Alianței, alocă de două ori mai mulți bani pentru domeniul apărării decât toți ceilalți 27 de aliați la un loc. Statele Unite au la dispoziție cea mai versatilă și performantă armată, cel mai bun și vast aparat de *intelligence*, cu trupe desfășurate în diferite puncte de presiune și baze amplasate strategic ce operează în zeci de țări din întreaga lume. S-ar putea spune că spiritul competiției militare și politice este chintesența crezului și modului de viață american. Dar, în 1945, lumea s-a schimbat definitiv și ireversibil ca urmare a ororilor și distrugerilor lasate în urmă de cele două conflagrații mondiale, cele mai grave și sângeroase din istoria umanității. În contextul în care războiul s-a soldat cu zeci de milioane de morți, răniți și refugiați și o Europă și o Asie devastate din punct de vedere fizic și moral, SUA au încercat să construiască un nou sistem internațional, coroborat de o ruptură dramatică de trecut.⁴

Continuând să fie animată de idealismul wilsonian și învățând din lecțiile proiectului eșuat al Ligii Națiunilor, America postbelică a creat instituții, reguli și norme menite să încurajeze statele lumii să își rezolve diferendele pe cale pașnică, recurgând la negocieri în loc de război. A clădit un sistem internațional în cadrul căruia relațiile comerciale fără precedent au extins volumul economiei globale într-o asemenea manieră încât fiecare națiune să poată beneficia de pe urma roadelor globalizării, pregătind scena pentru rețeaua interdependențelor complexe. A pus bazele unor mecanisme însărcinate cu gestionarea unor probleme globale pe care nicio țară nu le putea rezolva mulțumitor de una singură, a subliniat importanța crescândă a drepturilor omului și a sprijinit cu fermitate principiul formator și procesul funcțional al construirii unei Europe Unite. Și, în ciuda mașinării ideologice a Uniunii Sovietice ce viza subminarea

¹ H.R. McMaster și Gary D. Cohn, „America First Doesn't Mean America Alone”, *Wall Street Journal*, disponibil la: <https://www.wsj.com/articles/america-first-doesnt-mean-america-alone-1496187426>.

² Justin Huggler și David Chazan, „Trump demands Europe pay more toward Nato in excoriating speech at Brussels summit”, *The Telegraph*, disponibil la: <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/05/25/trump-demands-europe-pay-toward-nato-excoriating-speech-brussels/>.

³ Michael D. Shear, „Trump will withdraw US from Paris climate agreement”, *New York Times*, disponibil la: https://www.nytimes.com/2017/06/01/climate/trump-paris-climate-agreement.html?_r=0.

⁴ Fareed Zaakaria, „Trump's radical departure from postwar foreign policy”, *Washington Post*, disponibil la: https://www.washingtonpost.com/opinions/trump-could-spur-the-rise-of-a-new-not-so-liberal-world-order/2017/06/01/1e9aeff2-4707-11e7-98cd-af64b4fe2dfc_story.html?utm_term=.d68698d64f41.

și îngrădirea extinderii ordinii mondiale liberale pe perioada Războiului Rece, Europa Occidentală, Canada și Statele Unite ale Americii au reușit, într-un timp relativ scurt, să devină o incredibilă comunitate de pace și prosperitate economică, de cooperare politică și militară susținută, având drept corolar relația de securitate transatlantică. Competiția în rândul statelor nu a fost eliminată, dar a fost „îmblânzită” și desfășurată în mod pașnic și a condus, în cele din urmă, la mai multă creștere economică, mai multă libertate și la o îmbunătățire a situației drepturilor omului.

Vechea Europă, care a purtat zeci de războaie în trecut în numele suveranității și a infamei balanțe de putere, îmbrățișând „natura fundamentală” a competiției interstatale vreme de sute de ani, se angaja acum în competiția creării unor locuri de muncă mai bune și asigurării unei creșteri sustenabile. Din păcate pentru relația de securitate transatlantică, încă de la începutul neverosimilei sale cariere politice, președintele Trump a părut mai degrabă neinteresat și neimpresionat de toate aceste realizări, considerate ca aparținând unei stări de fapt firești. Pe cale de consecință, i-a alienat constant pe unii dintre cei mai apropiați aliați politici, economici și morali ai SUA, în timp ce nu s-a sfiit să își exprime în mod public admirația pentru lideri cu tendințe autoritare precum președintele rus Vladimir Putin sau omologul său chinez Xi Jinping.

Cu toate acestea, după cum argumentează Stephen Walt, atitudinea și comportamentul actualului președinte american pot fi simptomatice pentru criza mai amplă ce a erodat însăși natura și a pus la îndoială rațiunea de a exista a Alianței după încheierea Războiului Rece.⁵ Alianțele sunt formate în primul rând pentru a da un răspuns colectiv unei amenințări reale sau percepute, iar principalul inamic al NATO a dispărut odată cu prăbușirea URSS în 1991. Tentativele de a acorda o nouă însemnătate Alianței cu ajutorul unor noi concepte strategice creative și de a o implica în misiuni de tip „out of area” nu au funcționat așa bine cum se anticipa, date fiind intervențiile cu rezultate mixte din țări precum Libia, Kosovo sau Afganistan, ce au afectat solidaritatea transatlantică. În pofida discuțiilor reînnoite despre o posibilă armată europeană, UE nu dispune la ora actuală de capacitatea militară de a-și apăra teritoriul, bazându-se în mare parte pe umbrela apărării colective a NATO.

Făcând aluzie la această realitate, la relația dificilă cu președintele Donald Trump și la implicațiile *Brexit*, la câteva zile după summitul NATO de la Bruxelles, cancelarul german Angela Merkel a declarat că „într-o bună măsură, vremea în care ne puteam baza pe deplin pe alții a trecut”, adăugând că „noi, europenii, trebuie să ne luăm cu adevărat soarta în propriile mâini”.⁶ În ciuda diferențelor din jurul Acordului de la Paris și a altor puncte divergente, cancelarul german a afirmat că își dorește să mențină „relații de bună vecinătate” atât cu Marea Britanie, cât și cu SUA, „dar și cu Rusia”, cu toate că a făcut destul de clar faptul că de acum înainte Uniunea Europeană va trebui să devină mult mai autonomă din punct de vedere al asigurării propriei securități.⁷

O idee care, în fond, nu este deloc rea, dar a cărei concretizare va depinde într-o manieră covârșitoare de măsura în care europenii vor înțelege să transpună în acțiune viziunea unei dezirabile autonomii strategice, stipulată și în Strategia Globală, și de capacitatea ultimă a Europei de a vorbi și acționa în mod coerent ca un actor unitar pe scena internațională. Contextul geopolitic pare să favorizeze eforturile menite să consolideze capacitățile de autoapărare europene, coroborat de starea generală de spirit și dezbaterile în curs de la Bruxelles. Dar, în definitiv, când vine vorba de *high politics*, interguvernamentalismul are ultimul cuvânt în ceea ce privește finanțarea și procesul decizional în Uniunea Europeană.

Poate mai mult ca niciodată, evenimentele ultimilor ani au relevat că nicio țară nu este suficient de mare și puternică pentru a-și impune viziunea și regulile asupra tuturor celorlalți membri ai comunității internaționale. În ciuda declinului relativ al Statelor Unite în calitate de lider mondial, există totuși și motive de optimism. Pentru că, asemenea rezultatului nefast al referendumului din Marea Britanie, noul președinte american a reușit să aducă țările continentului mai strâns laolaltă decât a reușit chiar și omologul său de la Kremlin atunci când a invadat Georgia și a anexat în mod ilegal Peninsula Crimeea. Și, pe termen lung, aparenta reorientare strategică a politicii externe americane ar putea conduce, contraintuitiv, la o întărire a ordinii internaționale liberale, în centrul căreia va radia din ce în ce mai puternic Uniunea Europeană și puterea sa normativă unică.

Bogdan Mureșan
Biroul Studii și Analize

⁵ Stephen Walt, „In Praise of a Transatlantic Divorce”, *Foreign Policy*, disponibil la: <http://foreignpolicy.com/2017/05/30/in-praise-of-a-transatlantic-divorce-trump-merkel-europe-nato/>.

⁶ Giulia Paravicini, „Angela Merkel: Europe must take ‘our fate’ into own hands”, *Politico*, disponibil la: <http://www.politico.eu/article/angela-merkel-europe-cdu-must-take-its-fate-into-its-own-hands-elections-2017/>.

⁷ *Ibidem*.

Perspectivile aderării României la Zona Euro în contextul Cărții albe privind viitorul Europei, 13 iunie 2017, Senatul României

Sursă foto: <https://www.senat.ro/>

Comisiile parlamentare pentru afaceri europene din Senatul României și Camera Deputaților, respectiv Comisia de buget, finanțe, activitate bancară și piață de capital din Senatul României au organizat în data de 13 iunie 2017 dezbaterile **Perspectivile aderării României la zona euro în contextul Cărții albe privind viitorul Europei**. La această dezbatere (organizată la Palatul Parlamentului) au participat dna **Angela Cristea**, șeful Reprezentanței Comisiei Europene în România, dl **Daniel Dăianu**, membru al Academiei Române, dna senator **Gabriela Crețu**, președintele Comisiei pentru Afaceri Europene, Senatul României, dl **Victor Ponta**, președintele Comisiei pentru afaceri Europene, Camera deputaților, dl **Eugen Orlando Teodorovici**, președintele Comisiei de buget, finanțe, activitate bancară și piață de capital, Senatul României, dl **Valentin Lazea**, economist șef BNR, dl **Cristian Pârvan**, secretar general, Asociația Oamenilor de Afaceri din România, dl **Mihai Sebe**, expert, Institutul European din România, reprezentanți ai clasei politice, mediului de afaceri și academic.

Discuțiile s-au axat pe conturarea condițiilor unei aderări de succes la moneda unică, în contextul dezbaterii mai largi privind viitorul Europei. Evenimentul a avut ca scop mai buna informare a opiniei publice și parlamentare în ceea ce privește premisele aderării la moneda euro și rolul României în UE27.

Cu acest prilej dna **Angela Cristea** a declarat că România trebuie să stabilească o țintă a aderării la zona euro, „în tandem cu un program pe pași”, care ar duce la respectarea acelei date, însă pentru moment există riscul să nu îndeplinească unul dintre criteriile importante, acela ca deficitul bugetului consolidat să fie sub 3%.

„În momentul de față însă, la nivelul Comisiei Europene există o îngrijorare, că pe unul dintre aceste criterii, România riscă să meargă înapoi, să nu îl mai îndeplinească. Este vorba de deficitul bugetului consolidat, cel care trebuie să stea sub 3% și calculele făcute de colegii noștri, de la Direcția Financiară, spun că după o creștere susținută, cum a fost anul trecut de 4,6% și iată că și în primul trimestru al acestui an vedem o creștere de 5,7%, există riscul ca această creștere să ducă totodată la o creștere a deficitului.”

La rândul său, dl **Victor Ponta** a subliniat importanța respectării criteriilor reale, „România trebuie să adere la spațiul euro atunci când, dincolo de criteriile nominale, ne apropiem și de criteriile reale”. Cu acest prilej a reiterat rolul Parlamentului de a „explica și colabora” cu mediul de afaceri românesc asupra manierei în care acesta va fi afectat de o asemenea decizie și cum trebuie pregătit să câștige din aderarea României la spațiul euro și nu să piardă.

Dl **Daniel Dăianu** a declarat că România ar putea fi în măsură să adere la zona euro în următorii opt ani, dar la rândul său zona euro are nevoie să își îmbunătățească operabilitatea. „În contextul unei îmbunătățiri a modului de funcționare a zonei euro, credem că am putea adera la euro în prima parte a următorului deceniu. Vrem să aderăm la zona euro. Credem în proiectul european”.

Ca scenariu posibil: dacă România ar păstra ritmul mediu de creștere de 5% pe an în mod sustenabil, ar putea atinge nivelul de 75% din media zonei euro abia în 2024. Totul trebuie însă privit cu prudență: „România nu este pregătită să adere la zona euro, iar cei care spun că în cazul în care am fi invitați ar trebui să intrăm dau dovadă de abordare naivă și care denotă neînțelegere a problemelor cu care ne-am confrunța”.

Cu acest prilej, dna **Gabriela Crețu** a adus în discuție o serie de posibile scenarii privind aderarea României la zona euro, mergând de la varianta conservatoare a respectării actualelor dispoziții până la o posibilă poziționare în tabăra celor care vor să reformeze zona euro.

Dl **Valentin Lazea** a abordat tematica convergenței, subliniind necesitatea unei convergențe culturale între diverse zone din Europa în ceea ce privește relaționarea cu sistemul economic.

În finalul dezbaterii, dl **Mihai Sebe** a prezentat audienței o serie de recomandări și direcții posibile de acțiune privind viitorul Europei așa cum reies din lucrarea elaborată sub egida IER referitoare la cei 10 ani de la aderarea României la Uniunea Europeană.

Studiul *România și aderarea la zona Euro: întrebarea este ÎN CE CONDIȚII!*, Daniel Dăianu (coordonator), Institutul European din România, 2016 este disponibil aici <http://ier.ro/stiri/romania-si-aderarea-la-zona-euro-riscuri-si-opportunitati.html>.

Raportul IER: *România - 10 ani în Uniunea Europeană* este disponibil online aici http://ier.ro/sites/default/files/pdf/SPOS_2016_Romania_si_aderarea_la_zona_euro.pdf.

Înregistrarea integrală a dezbaterii este disponibilă online aici <https://www.youtube.com/watch?v=ThrcPxaRd70>.

Mihai Sebe
Biroul Studii și Analize

Participarea IER la cel de-al XVIII-lea Seminar de Vară pentru Tineri Profesioniști din domeniul Politicilor Publice din Europa de Sud-Est și Regiunea Mării Negre

Aflat la cel de-al 18-lea an consecutiv, Economic Policy Institute a organizat forumul regional tradițional - Seminarul de Vară pentru Tineri Profesioniști din domeniul Politicilor Publice din Europa de Sud-Est și Regiunea Mării Negre. Ediția din acest an, cu tema generală *Public Policy Challenges - European and Regional Dimensions*, a avut loc în stațiunea Albena (29 mai - 2 iunie), pe coasta bulgară a Mării Negre, cu sprijin financiar din partea Fundației Hanns Seidel, a Reprezentanței Comisiei Europene în Bulgaria, a Inițiativei Central Europene și a Ambasadei Austriei în Bulgaria.

Seminarul de vară este un forum anual destinat tinerilor profesioniști în domeniul politicilor publice din structurile administrației publice din Europa de Sud-Est și regiunea Mării Negre, care servește drept platformă pentru discuții și pentru crearea de rețele între tinerii - reprezentanți ai autorităților de stat și reprezentanți ai think-tank-urilor și ai centrelor de cercetare. La ediția a XVIII-a au fost prezenți 35 de experți și specialiști atât din state membre UE (Bulgaria, România, Croația), cât și din state candidate și potențial candidate (Republica Moldova, Turcia, Albania, Serbia, Muntenegru, Georgia, Macedonia, Bosnia și Herțegovina, Ucraina), care au avut posibilitatea să compare opinia lor cu privire la Uniunea Europeană din prezent, dar și să dezbată viitorul construcției europene. La acest seminar Institutul European din România a fost reprezentat de dna. Livia Mirescu, coordonatorul Centrului de Documentare al IER, expert în cadrul Serviciului Comunicare și Marketing.

Tematica diversă a seminarului a permis atât tratarea subiectelor-cheie ale agendei UE, cum ar fi posibilele scenarii Brexit, prioritățile Președinției bulgare a UE și procesul de integrare europeană, cât și discutarea aspectelor esențiale ale politicii publice cum ar fi e-guvernarea pentru îmbunătățirea performanței politicii publice, practicile de reglementare, comerțul electronic. De asemenea, au fost supuse dezbaterii și subiecte de importanță regională, cum ar fi comunicarea strategică și modul în care dezbaterile pentru viitorul UE va afecta politicile UE de extindere și de vecinătate. Această varietate de tematici interesante și provocatoare au condus la discuții și deliberări pline de viață, contribuind simultan și la un schimb fructuos de opinii, idei, know-how și de experiență între tineri profesioniști activi și experți.

În afară de acumularea de informații noi și de dialogul viu din timpul sesiunilor de lucru, participanții la seminar au avut posibilitatea de a continua cooperarea eficientă și crearea de rețele pe parcursul sesiunilor interactive prevăzute în agenda seminarului. Organizat în mod tradițional în prima parte a seminarului, workshop-ul *Regândirea SEE în lumina secolului asiatic*, dedicat unor aspecte precum provocări economice majore în era globalizării (creștere și crearea de locuri de muncă, demografie, migrație, securitatea aprovizionării), balanța puterii economice globale, cu referire specială la China și politicile publice eficiente pentru creșterea calității vieții și sporirea competitivității, a provocat discuții intense între participanți, acestea din urmă fiind evaluate ca o experiență valoroasă pentru sporirea competențelor profesionale și a capacităților de comunicare și de prezentare. Cealaltă sarcină de grup care a vizat realizarea *Scenariilor pentru viitorul regiunii SEE și a Mării Negre* a stimulat gândirea creativă a participanților și, ca rezultat, a condus la prezentări interesante. Împărțiți în șase grupuri, tinerii au discutat despre scenariile de cooperare politică, economică, securitate, socială și regională, pe care le-au prezentat ulterior colegilor. Fiecare prezentare a urmat o abordare diferită și a fost evaluată de către celelalte grupuri de lucru.

Astfel, seminarul s-a dovedit a fi o inițiativă de succes și eficientă care își atinge obiectivul major, și anume construirea unui centru pentru instruirea viitorilor factori de decizie din SEE și regiunea Mării Negre. De asemenea, acesta a urmărit îmbunătățirea competențelor și a abilităților profesionale deținute de către participanți, alături de încurajarea stabilirii unei cooperări internaționale fructuoase.

Livia Mirescu
Serviciul Comunicare și Marketing

IER – partener al Forumului Economic, Krynica

În perioada 5-7 septembrie 2017 va avea loc la Krynica (Republica Polonă) cea de-a 27-a ediție a Forumului Economic.

Forumul Economic reprezintă un eveniment major în regiune și o reînnoită platformă de dezbateri pe o arie vastă de domenii, cum ar fi cel economic, politic, securitate internațională, societate etc. Ca și în anii anteriori, Forumul va reuni reprezentanți ai guvernelor, responsabili pentru elaborarea politicilor publice, politicieni, oameni de afaceri, bancheri și experți, din aproape toate statele membre ale UE, dar și din alte regiuni. În programul Forumului sunt prevăzute sesiuni plenare și peste 150 de dezbateri și mese rotunde care vor oferi informații actualizate și imparțiale cu privire la problemele de actualitate în domeniul economic și politic.

Începând cu anul 2012, Institutul European din România (IER) este partener al Institutului pentru Studii Estice din Varșovia (Institute for Eastern Studies - Instytut Studiów Wschodnich, ISW), principalul organizator al evenimentului, în organizarea unei dezbateri-panel în cadrul Forumului.

Roma Locuta - Causa Finita? Care este importanța statelor mici și mijlocii în jocul internațional al marilor puteri? este tema propusă pentru dezbateri în cadrul ediției din acest an.

Evenimentele pe care le-am urmărit în ultimii ani ne-ar putea duce la concluzia că suntem martori la revenirea stilului de politică internațională din secolul al XIX-lea, la *concertul marilor puteri*, unde cei mai importanți jucători sunt în frunte, iar vocile statelor mici sunt din ce în ce mai slabe și interesele lor sunt respectate numai în măsura în care sunt compatibile cu aspirațiile superputerilor. *Este această impresie justificată? Cât de importantă este vocea statelor mici și mijlocii în politica internațională?*

În cadrul panelului moderat de dna prof. univ. dr. Gabriela Drăgan, Director General al IER, vor participa oficiali și experți din state membre ale UE, dar și din alte țări.

Pentru mai multe informații despre Forumul Economic de la Krynica, vă rugăm să accesați [pagina oficială](#) a evenimentului.

Florentina Costache
Serviciul Comunicare și Marketing

Hotărârea pilot în cauza Rezmiveș și alții împotriva României – o decizie îndelung așteptată

La 25 aprilie 2017, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat hotărârea pilot în cauzele conexe *Rezmiveș și alții împotriva României*, constatând, în unanimitate, că a fost încălcat art. 3 din Convenție (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante). Patru cetățeni români – Daniel Arpad Rezmiveș, Marius Mavroian, Lavinia Moșmonea și Iosif Gazsi – au sesizat CEDO în legătură cu condițiile din închisori. Ei s-au plâns, printre altele, de suprapopularea celulelor, insuficiența instalațiilor sanitare și lipsa igienei, calitatea proastă a hranei, vechimea materialelor primite, precum și prezența șobolanilor și a insectelor în celule.

Primele constatări ale încălcării art. 3, ca urmare a condițiilor de detenție necorespunzătoare în unele penitenciare din România, datează din 2007 (cauzele *Bragadireanu*¹ și *Petrea*) și, ulterior adoptării acestor hotărâri, numărul lor

a continuat să crească: între 2007 și 2012 s-au înregistrat 93 de hotărâri în care s-au constatat astfel de încălcări. Majoritatea cauzelor aveau ca obiect supraaglomerarea din penitenciare și diverse alte aspecte recurente ale condițiilor materiale de detenție (igienă precară; ventilație și iluminat insuficiente; instalații sanitare nefuncționale; hrană insuficientă sau necorespunzătoare; acces limitat la dușuri; prezența șobolanilor, a ectoparaziților, a păduchilor etc.). Având în vedere numărul mare de cereri având același obiect, Curtea a considerat necesar, în 2012, să se adreseze autorităților române în temeiul art. 46 din Convenție, fără însă a se recurge la procedura pilot. Existența și amploarea problemei structurale identificate de Curte în cauza *Iacov Stanciu*² a justificat indicarea măsurilor generale pentru îmbunătățirea condițiilor materiale în penitenciarele din

¹ <http://www.ier.ro/sites/default/files/traduceri/cedo-22088-04.pdf>.

² [http://hudoc.echr.coe.int/eng#{"fulltext":\["Iacov Stanciu"\],"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER","CHAMBER"\],"itemid":\["001-123577"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

România, măsuri combinate cu un sistem corespunzător și eficient de căi de atac interne, preventive și compensatorii.

În anii ce au urmat hotărârii *Iacov Stanciu*, numărul de cauze în care Curtea a concluzionat că art. 3 din Convenție a fost încălcat ca urmare a suprapopulării carcerale și a condițiilor materiale inadecvate de detenție a crescut constant, ajungând la 150 de hotărâri de condamnare. Mai mult, în luna august 2016, erau înregistrate pe rolul Curții 3200 de cereri similare. Numărul crescând de cauze, precum și evaluările altor instituții³, europene sau române, au confirmat realitatea îngrijorătoare că centrele de reținere și arest preventiv ale poliției și penitenciarele continuă să fie grav afectate de suprapopulare și condiții materiale precare de detenție.

Prin hotărârea pilot, Curtea a solicitat statului român ca, în termen de 6 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, să furnizeze în cooperare cu Comitetul de Miniștri un calendar clar pentru punerea în practică a măsurilor generale corespunzătoare apte să soluționeze problema supraaglomerării carcerale și a condițiilor inadecvate de detenție, în conformitate cu principiile Convenției. Curtea a mai amânat examinarea cauzelor similare care nu au fost încă comunicate Guvernului României până la adoptarea măsurilor necesare pe plan național.

Pentru a remedia problema structurală constatată, Curtea a considerat că ar trebui puse în aplicare măsuri generale de două tipuri:

1. Măsuri pentru reducerea supraaglomerării și îmbunătățirea condițiilor materiale de detenție

În ceea ce privește detenția înainte de condamnare, Curtea a arătat că aresturile din cadrul secțiilor de poliție au fost considerate de CPT și de Comitetul de Miniștri ca fiind „structural nepotrivite” pentru detenția care depășește câteva zile. Astfel autoritățile naționale ar trebui să se asigure că acuzații sunt transferați într-un penitenciar după încetarea reținerii. În ceea ce privește detenția în urma condamnării, Curtea a luat notă cu interes de reforma inițiată de Guvern, care se concentrează, printre altele, pe reducerea limitelor de pedeapsă pentru anumite infracțiuni, pe amenda penală ca alternativă la pedeapsa închisorii,

pe renunțarea la aplicarea pedepsei și amânarea aplicării pedepsei, precum și pe efectele pozitive ale sistemului de probațiune. Deși efectele imediate ale acestei reforme nu s-ar face resimțite în mod semnificativ în privința indicelui de supraaglomerare, astfel de măsuri, cumulate cu diversificarea pedepselor alternative la detenție, ar putea avea un impact pozitiv asupra reducerii numărului de persoane private de libertate.

Curtea a luat act și de noua strategie a Guvernului ce prevede investiții pentru crearea de noi locuri de cazare. Deși această inițiativă demonstrează voința autorităților de a găsi o soluție la problema supraaglomerării penitenciarelor, Curtea a reamintit Recomandarea Rec(99)22 a Comitetului de Miniștri, conform căreia această măsură, în principiu, este puțin probabil să ofere o soluție durabilă. Mai mult, având în vedere condițiile materiale și de igienă foarte precare în penitenciarele din România, ar trebui să se aloce în continuare fonduri pentru renovarea locurilor de deținere existente.

2. Căi de atac

Curtea a recomandat României, încă o dată⁴, să instituie o cale de atac preventivă, care să permită judecătorului delegat pentru executarea pedepselor privative de libertate și instanțelor să stopeze o situație declarată contrară art. 3 din Convenție și să acorde despăgubiri dacă se fac asemenea constatări. Totodată, Curtea a îndemnat statul român să instituie o cale de atac compensatorie specifică, în măsură să permită obținerea unei despăgubiri corespunzătoare pentru orice încălcare a Convenției care a avut loc deja ca urmare a spațiului vital insuficient și/sau a condițiilor materiale precare. Curtea a luat notă cu interes de inițiativa legislativă privind reducerea pedepsei⁵, care poate constitui o reparație corespunzătoare în cazul reținerii condiții materiale de detenție cu condiția, pe de o parte, ca aceasta să fie în mod explicit acordată pentru a repara încălcarea art. 3 din Convenție și, pe de altă parte, ca impactul acesteia asupra cuantumului pedepsei persoanei în cauză să fie măsurabil.

Costin Fălcuță
Serviciul Coordonare Traduceri

³ Rapoarte ale Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor și Tratatelor Inumane (CPT) din cadrul Consiliului Europei, evaluările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind măsurile generale adoptate de autoritățile române ca răspuns la constatările Curții, precum și recomandări ale Avocatului Poporului.

⁴ Recomandările Curții cuprinse în hotărârea *Iacov Stanciu*, pronunțată în 2012, au fost reiterate și în hotărârea pilot *Rezmiveș*.

⁵ În perioada 3 - 13 noiembrie 2016, Ministerul Justiției a organizat o dezbatere publică privind proiectul de modificare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate. Acest proiect de lege are drept obiectiv stabilirea unei măsuri compensatorii care permite reducerea pedepsei cu 3 zile pentru fiecare perioadă de 30 zile executate în spațiul necorespunzător pentru persoanele condamnate aflate în condiții de supraaglomerare cronică.

Redactor-șef: Oana Mocanu
Redactori: Bogdan Mureșan, Mihai Sebe, Eliza Vaș
Revizie RO: Mariana Bara
Traduceri RO-EN: Ionela Haralambie, Bogdan Mureșan, Eliza Vaș
Grafică & DTP: Monica Dumitrescu

* Textele publicate în acest Newsletter exprimă opinia autorilor și nu reprezintă poziția oficială a Institutului European din România.

ISSN 2065 - 457X

Pentru a primi viitoarele numere ale Newsletterului IER, vă puteți abona accesând următorul link: www.ier.ro.

Institutul European din România

Bld. Regina Elisabeta nr. 7-9, RO - 030016, București, România
Tel: (+4021) 314 26 96/ 133 / Fax: (+4021) 314 26 66
Contact: newsletter@ier.ro
Web: www.ier.ro